

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2. АКСІОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Освітньої програми
Рівня вищої освіти:
на здобуття освітнього ступеню:
за спеціальністю:
галузі знань:

Дошкільна освіта
другого (магістерського)
магістра
012 Дошкільна освіта
01 Освіта /Педагогіка

Рівне – 2022

Робоча програма : АКсіОЛОгіЯ ПЕДАГОгіЧНОї ОСВІТИ галузі знань 01
Освіта/ Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта.

1 вересня 2022 р. ____ с.

Розробник: д. пед. н., проф. Красовська О. О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та методик
початкової освіти

Протокол від 1 вересня 2022 року № 1

Завідувач кафедри проф. Красовська О. О.

(підпис)

1 вересня 2022 року

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від 1 вересня 2022 року № 1

Голова доц. Сойко І. М.

Гарант освітньо-професійної програми доц. Мельничук Л. Б.
(підпис)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90 Кількість змістових модулів – 1	Рівень вищої освіти: другий магістерський Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 012 Дошкільна освіта Освітня програма «Дошкільна освіта»	Обов'язкові освітні компоненти	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й	
		Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	94 год.
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: екзамен			

Робоча програма навчальної дисципліни : **«Аксіологія педагогічної освіти»** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 012 Дошкільна освіта за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта.

Основною метою курсу «Аксіологія педагогічної освіти» є формування основ професійної свідомості фахівця педагогічної галузі : вихователя закладу дошкільної освіти, вчителя початкової школи, педагога закладу загальної середньої освіти, зокрема поглиблення, систематизацію знань, удосконалення вмінь і навичок студентів-магістрантів про ціннісний аспект свідомої освітньої діяльності, що є цілісною і цілеспрямованою пошуковою діяльністю людини, суть і форми якої визначаються її переконаннями, світоглядом, професійними цінностями.

Основними завданнями курсу є
 – сформулювати уявлення про аксіологічний підхід, що спрямовує професійну

підготовку майбутніх вихователів дітей дошкільного віку на формування системи вищих загальнолюдських та професійних педагогічних цінностей: гуманістичних, духовно-моральних, естетичних, творчих;

- сформувати знання ключових понять аксіологічного підходу до вивчення педагогічних явищ;
- ознайомити майбутніх фахівців у галузі освіти, педагогіки з основним спрямуванням аксіології сучасної освіти: забезпечення блага людини, збереження її як цінності;
- сформувати поняття про педагогічні цінності, вивчити класифікацію педагогічних цінностей;
- ознайомити студентів із основними культурно-гуманістичними функціями освіти;
- формувати професійну готовність майбутніх вихователів до педагогічної творчості, зокрема креативність, професійне творче мислення, педагогічну майстерність, педагогічну рефлексію, творчу поведінку, любов до дітей, прагнення до постійного самовдосконалення, задоволеність професією вихователя та усвідомлення її важливого значення для майбутнього нашої країни.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Аксіологія педагогічної освіти» студенти **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), ФК (фахові компетентності).**

Загальні компетентності :

КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

КЗ-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності :

КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

Результати навчання за дисципліною

Опанування дисципліною «Аксіологія педагогічної освіти» забезпечить наступні результати :

ПР-01. Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.

ПР-05. Організувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії.

ПР-10. Володіти вміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії,

розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади аксіології педагогічної освіти та особистісно-професійні пріоритети педагогічної аксіології

Тема 1. Аксіологізація освіти як вимога сучасності

1. Цінності – інваріантні аспекти реформування сучасної освіти.
2. Аксіологічні проблеми сучасної філософсько-педагогічній рефлексії.
3. Основні напрямки аксіологізації викладання навчальних дисциплін.
4. Характеристика механізмів трансляції цінностей в освітньому і виховному процесах.

Література: базова (1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (1, 2, 3, 4, 12, 13)

Тема 2. Аксіологічний підхід у системі педагогічної методології

1. Аксіологічний підхід – провідний методологічний принцип.
2. Цінності як провідне поняття аксіології. Типологія цінностей.
3. Аксіологічний підхід до вивчення педагогічних явищ.
4. Аксіологічний підхід як шлях до усвідомлення ціннісних аспектів громадянської освіти і виховання молоді.

Література: базова (1, 2,3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (1, 2, 3, 4, 9, 12)

Тема 3. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти.

1. Поняття про педагогічні цінності.
2. Класифікація педагогічних цінностей.
3. Функції педагогічної аксіології.
4. Принципи педагогічної аксіології.

Література: базова (1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (1, 2, 3, 9, 12, 13)

Тема 4. Аксіологічний вимір сучасної освіти і виховання

1. Актуальність аксіологічної проблематики в сучасній парадигмі української освіти : урахування принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.
2. Загальна характеристика аксіологічного підходу.
3. Наукові передумови змін в аксіологічному підході.
4. Методологічне значення змін в науковій парадигмі для освітніх процесів.
5. Педагогічні цінності сучасного українського суспільства.

Література: базова (1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)

Тема 5. Структура “ціннісного світу” і “сферично-векторна” модель аксіології знання.

1. Предмет і метод аксіології знання.
2. Раціональні, чуттєві та вольові параметри знання.
3. Ціннісні характеристики знання в системі ціннісних координат інтелектуальної діяльності.
4. Аксіологічні тенденції в сучасній методології наукового пізнання.

Література: базова (3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)

Тема 6. Ціннісні потенції наукового знання в контексті проблем освіти і виховання.

1. Система ціннісних орієнтацій у сфері формування підростаючого покоління. Аналіз Базового компонента дошкільної освіти, Концепції Нова українська школа, нормативних документів у галузі освіти, зокрема МОН України.
2. Освіта і виховання – створення підґрунтя для ціннісно зорієнтованого розвитку науки.
3. Роль аксіологічної концепції знання в сучасній педагогічній науці.

Література: базова (3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)

Тема 7. Особистісний вимір педагогічної аксіології

1. Педагогічні основи становлення аксіологічної парадигми в освіті.
2. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх вихователів, вчителів як завдання педагогічної аксіології.

Література: базова (3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)

Тема 8. Праксеологічний вимір педагогічної аксіології

1. Професійна підготовка освітніх кадрів як предмет педагогічної аксіології.
2. Структурні підсистеми ціннісних орієнтацій педагога.
3. Педагогічні технології розвитку аксіосфери майбутнього вихователя, вчителя.

Література: базова (3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)

Тема 9. Вплив аксіологічної концепції знання на формування сучасної картини світу.

1. Ціннісні характеристики світоглядних уявлень, які формуються засобами наукового пізнання.

2. Роль універсальної системи ціннісних орієнтацій у становленні єдиної загальнонаукової картини світу.
3. Гносеологічна своєрідність мистецтва і естетична цінність істини.

Література: базова (3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)

Тема 10. Аксиологія освіти і формування національної педагогічної еліти.

1. Формування системи цінностей в українській філософії освіти.
2. Умови успішного формування духовного світу студента педагогічного фаху.
3. Нова освітня парадигма і нова філософія педагогічної освіти.

Література: базова (3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I: Теоретичні засади аксиології педагогічної освіти та особистісно-професійні пріоритети педагогічної аксиології												
Тема 1. Аксиологізація освіти як вимога сучасності	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 2. Аксиологічний підхід у системі педагогічної методології	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 3. Педагогічна аксиологія як наука про цінності освіти	10	2	2	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Аксиологічний вимір сучасної освіти і виховання	10	2	2	-	-	6	12	2	2	-	-	8

Тема 5. Структура “ціннісного світу” і “сферично- векторна” модель аксіології знання	8	2	-	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 6. Ціннісні потенції наукового знання в контексті проблем освіти і виховання	8	2	-	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 7. Особистісний вимір педагогічної аксіології	8	2	-	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 8. Праксеологічний вимір педагогічної аксіології	8	2	-	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 9. Вплив аксіологічної концепції знання на формування сучасної картини світу	8	2	-	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 10. Аксіологія освіти і формування національної педагогічної еліти	10	2	2	-	-	6	10	2	-	-	-	8
Всього	90	20	10	-	-	60	90	6	4	-	-	80

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Тема 1. Аксіологізація освіти як вимога сучасності. Аксіологічний підхід у системі педагогічної методології	2
2	Тема 2. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти. Аксіологічний вимір сучасної освіти і виховання	2/2
3	Тема 3. Ціннісні потенції наукового знання в контексті проблем освіти і виховання	2
4	Тема 4. Особистісний та праксеологічний вимір педагогічної аксіології	2

5	Тема 5. Аксиологія освіти і формування національної педагогічної еліти	2/2
	Всього	10/4

4. Самостійна робота

№	Тема (кількість годин)	Завдання	К-сть годин
1	Тема 1. Аксиологізація освіти як вимога сучасності.	Підготуйте есе : Цінності як провідне поняття аксіології. Типологія цінностей аксіологічної науки.	6/8
		Підготуйте есе : Аксиологічний підхід до вивчення педагогічних явищ. Розвиток гуманістичної спрямованості освіти.	
		Підготуйте есе : Аксиологічний підхід як шлях до усвідомлення ціннісних аспектів громадянської освіти і виховання молоді.	
2	Тема 2. Аксиологічний підхід у системі педагогічної методології.	Підготуйте есе : Історичний поступ педагогічної аксіології.	6/8
		Підготуйте презентацію на тему : Ієрархія цінностей сучасної педагогічної аксіології.	
		Підготуйте презентацію на тему : Роль аксіологічного підходу як однієї з провідних парадигм сучасної освіти.	
		Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Формування системи цінностей в українській філософії освіти йшло під істотним впливом «філософії серця» Памфіла Юркевича.	
		Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Аксиологічні орієнтири філософської концепції «сродної праці» Григорія Сковороди.	
3	Тема 3. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти.	Підготуйте презентацію на тему : Функції педагогічної аксіології.	6/8
		Підготуйте презентацію на тему : Принципи педагогічної аксіології.	
		Підготуйтеся до дискусії на тему : Роль педагогічних цінностей у формуванні особистості фахівця освітньої галузі : вчителя, вихователя.	
		Розкрийте актуальність аксіологічної проблематики в сучасній парадигмі української освіти : урахування принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної	

		взаємодії.	
4	Тема 4. Аксиологічний вимір сучасної освіти і виховання.	Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Цінності сучасного виховання у науково-педагогічних працях Омеляна Вишневського.	6/8
		Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Зasadничі цінності у педагогічній концепції Софії Русової.	
		Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Духовні цінності у педагогічній концепції Василя Сухомлинського.	
		Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Система освітньо-виховних цінностей у педагогічній спадщині Івана Огієнка.	
		Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Аксиологічні орієнтири педагогічної концепції К.Д. Ушинського.	
5	Тема 5. Структура “ціннісного світу” і “сферично-векторна” модель аксіології знання.	Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Предмет і метод аксіології знання.	6/8
		Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Раціональні, чуттєві та вольові параметри знання.	
6	Тема 6. Ціннісні потенції наукового знання в контексті проблем освіти і виховання.	Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Ціннісний потенціал науково-педагогічного знання в контексті проблем сучасної освіти і виховання.	6/8
		Підготуйтеся до дискусії на тему : Аксиологічні аспекти мотивації студента до навчання та науково-дослідницької діяльності.	
		Здійсніть аналіз системи ціннісних орієнтацій у сфері формування підростаючого покоління в документах про освіту, зокрема МОН України.	
7	Тема 7. Особистісний вимір педагогічної аксіології.	Підготуйте есе на тему : Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів та вихователів як завдання педагогічної аксіології.	6/8
		Підготуйте есе на тему : Самореалізація, розвиток інтелектуальної свободи педагога дошкільної (початкової, середньої освіти).	
8	Тема 8. Праксеологічний вимір педагогічної аксіології.	Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Структурні підсистеми ціннісних орієнтацій педагога дошкільної (початкової, середньої освіти).	6/8
		Підготуйте презентацію на тему : Педагогічні технології розвитку аксіосфери майбутнього вихователя (вчителя початкової, середньої	

		школи).	
		Підготуйте презентацію на тему : аналіз місії, візії та цінностей Базового компоненту дошкільної освіти,	
		Підготуйте презентацію на тему : аналіз місії, візії та цінностей Концепції Нова українська школа, нормативних документів у галузі освіти.	
9	Тема 9. Вплив аксіологічної концепції знання на формування сучасної картини світу.	Підготуйте презентацію на тему : Вплив аксіологічної концепції знання на формування сучасної педагогічної науки.	6/8
		Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Проблема формування і розвитку вчення про цінності в українській соціально-філософській думці.	
10	Тема 10. Аксіологія освіти і формування національної педагогічної еліти.	Підготуйте есе на тему : «Сучасний педагогічний ідеал національного родинно-громадськошкольного виховання в Українській державі».	6/8
		Підготуйте есе на тему : «Зв'язок цінностей освіти з професійною культурою і перспективами творчої самореалізації особистості».	
		Підготуйте есе на тему : «Роль і місце освіти та її цінностей у підготовці нової генерації справжньої національної еліти».	
		Проаналізуйте праці сучасних науковців, в яких проблема цінностей освіти перебуває в центрі уваги, це дослідники: В. Г. Кремень, І. Д. Бех, В. П. Андрущенко, С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, О. В. Сухомлинська, О. А. Голубкова, В. І. Горова, О. В. Єсіпова, Т. А. Кривко, Т. І. Левченко, В. В. Молодиченко, О. М. Поліщук.	
ВСЬОГО			60/80

**5. Завдання для самостійного опрацювання тем дисципліни
«Аксіологія педагогічної освіти»**

Назва теми	Форми контролю	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Літ-ра	К-сть балів
Змістовий модуль 1: «Теоретичні засади аксіології педагогічної освіти та особистісно-професійні пріоритети педагогічної аксіології»				
Тема 1. Аксіологізація	Експрес опитування, виконання тестових завдань,	Вивчення лекційного матеріалу,	базова (3, 4, 5,	6

освіти як вимога сучасності.	складання термінологічного словника, представлення таблиці та структурно-логічної схеми та презентації	підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)	
Тема 2. Аксіологічний підхід у системі педагогічної методології.	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, підготовка і аналіз повідомлення, представлення презентації.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	базова (3, 4, 5, 8, 9, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)	6
Тема 3. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти.	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, представлення таблиці та структурно-логічної схеми, підготовка і аналіз повідомлення, представлення презентації.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	базова (4, 5, 19, 20, 21); допоміжна (1, 13, 14)	6
Тема 4. Аксіологічний вимір сучасної освіти і виховання.	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз повідомлення за матеріалами електронних ресурсів, підбір і оцінка повідомлення, представлення презентації.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	базова (2, 4, 5, 6, 9, 19, 20, 21); допоміжна (2, 11, 12)	6
Тема 5. Структура “ціннісного світу” і “сферично-векторна” модель аксіології знання.	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз повідомлення, організації дискусії представлення есеїв, бесід, вправ, завдань дослідницького, евристичного, проблемного характеру.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	базова (4, 5, 7, 8, 19, 20, 21); допоміжна (2, 5, 9)	6
Тема 6. Ціннісні потенції наукового знання в контексті проблем освіти і виховання.	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз повідомлення, організація аналізу і методичного коментування змісту завдань для самостійної діяльності, використання різних форм організації навчання.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	базова (4, 5, 6, 7, 8, 19, 20, 21); допоміжна (3, 9, 12, 13)	6
Тема 7.	Експрес опитування,	Вивчення лекційного	базова	6

Особистісний вимір педагогічної аксіології.	виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз повідомлення, організація аналізу і методичного коментування.	матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	(4, 5, 19, 20, 21, 22, 25, 26); допоміжна (1, 13, 14)	
Тема 8. Праксеологічний вимір педагогічної аксіології.	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз повідомлення, організація аналізу і методичного коментування змісту повідомлень.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	базова (4, 5, 6, 10, 11, 12, 19, 20, 21); допоміжна (1, 13, 14)	6
Тема 9. Вплив аксіологічної концепції знання на формування сучасної картини світу.	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз повідомлення, організація аналізу і методичного коментування змісту повідомлень.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	базова (4, 5, 10, 11, 12, 19, 20, 21); допоміжна (1, 13, 14)	6
Тема 10. Аксіологія освіти і формування національної педагогічної еліти.	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз повідомлення, організація аналізу і методичного коментування змісту повідомлень.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	базова (1, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 17, 19, 20, 21); допоміжна (1, 13, 14)	6
ВСЬОГО				60

6. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

Індивідуальна робота з навчальної дисципліни «**Аксіологія педагогічної освіти**» виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу з дисципліни.

Виконання індивідуального завдання є важливим етапом у підготовці та складанні іспиту з дисципліни «**Аксіологія педагогічної освіти**».

Виконання завдань індивідуальної роботи дає можливість установити:

- здатність студента до самостійної науково-дослідної і практичної діяльності;
- уміння студента використовувати теоретичні знання і застосовувати їх для вирішення професійно орієнтованих завдань;
- здатність студента збирати, систематизувати, узагальнювати й аналізувати педагогічні й емпіричні дані;

- уміння студента коротко, логічно й у доступній формі викласти основні положення виконаної роботи, висновки і рекомендації.

Загальні вимоги до студентів при підготовці до індивідуальної роботи передбачають:

- Оволодіння теоретичними знаннями та практичними педагогічними вміннями щодо планування, організації зображувальної діяльності в закладах дошкільної освіти.

- Формування широкого професійно педагогічного і загальнокультурного світогляду.

- Уміння аналізувати та інтерпретувати психолого-педагогічну та методичну, літературу. Уміння коротко, логічно викласти свої думки, хід і результати аналізу наукових джерел.

- Здатність здійснити свій внесок, творчий підхід у розробку обраного завдання, виявити набуті професійно педагогічні якості: педагогічну креативність, здібності планування та організації занять методичні вміння і навички.

Виконання, оформлення та захист індивідуальної здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій. Для закріплення теоретичних знань і практичних умінь з дисципліни студентам пропонується виконати індивідуальні завдання.

Теми індивідуальних завдань

1. Підготуйте есе : Цінності як провідне поняття аксіології. Типологія цінностей аксіологічної науки.
2. Підготуйте есе : Аксіологічний підхід до вивчення педагогічних явищ. Розвиток гуманістичної спрямованості освіти.
3. Підготуйте есе : Аксіологічний підхід як шлях до усвідомлення ціннісних аспектів громадянської освіти і виховання молоді.
4. Підготуйте есе : Історичний поступ педагогічної аксіології.
5. Підготуйте презентацію на тему : Ієрархія цінностей сучасної педагогічної аксіології.
6. Підготуйте презентацію на тему : Роль аксіологічного підходу як однієї з провідних парадигм сучасної освіти.
7. Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Формування системи цінностей в українській філософії освіти йшло під істотним впливом «філософії серця» Памфіла Юркевича.
8. Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Аксіологічні орієнтири філософської концепції «сродної праці» Григорія Сковороди.
9. Підготуйте презентацію на тему : Функції педагогічної аксіології.
10. Підготуйте презентацію на тему : Принципи педагогічної аксіології.
11. Підготуйтеся до дискусії на тему : Роль педагогічних цінностей у формуванні особистості фахівця освітньої галузі : вчителя, вихователя.
12. Розкрийте актуальність аксіологічної проблематики в сучасній парадигмі української освіти : урахування принципів дитиноцентризму,

- здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.
13. Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Цінності сучасного виховання у науково-педагогічних працях Омеляна Вишневського.
 14. Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Зasadничі цінності у педагогічній концепції Софії Русової.
 15. Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Духовні цінності у педагогічній концепції Василя Сухомлинського.
 16. Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Система освітньо-виховних цінностей у педагогічній спадщині Івана Огієнка.
 17. Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Аксіологічні орієнтири педагогічної концепції К.Д. Ушинського.
 18. Підготуйте аналітичне повідомлення на тему : Проблема формування і розвитку вчення про цінності в українській соціально-філософській думці.
 19. Проаналізуйте праці сучасних науковців, в яких проблема цінностей освіти перебуває в центрі уваги, це дослідники: В. Г. Кремень, І. Д. Бех, В. П. Андрущенко, С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, О. В. Сухомлинська, О. А. Голубкова, В. І. Горова, О. В. Єсіпова, Т. А. Кривко, Т. І. Левченко, В. В. Молодиченко, О. М. Поліщук.

7. ЗАПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Аксіологічний підхід – провідний методологічний принцип.
2. Тенденції аксіологічного підходу в сучасній педагогіці.
3. Цінності як провідне поняття аксіології. Типологія цінностей.
4. Аксіологічний підхід до вивчення педагогічних явищ. Розвиток гуманістичної спрямованості освіти.
5. Аксіологічний підхід як шлях до усвідомлення ціннісних аспектів громадянської освіти і виховання молоді.
6. Суть та класифікація педагогічних цінностей. Групи педагогічних цінностей (аксіологічна модель):
7. Соціально-педагогічні цінності. Групові педагогічні цінності. Особистісно-педагогічні цінності.
8. Самодостатні цінності: а) цінності – цілі; цінності – мотиви; цінності – засоби. Цінності – стосунки. Цінності – якості (риси). Цінності – знання.
9. Функції педагогічної аксіології. Принципи педагогічної аксіології.
10. Педагогічні основи становлення аксіологічної парадигми в освіті.
11. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів як завдання педагогічної аксіології.
12. Розвиток духовних сил. Формування характеру і моральної відповідальності.
13. Самореалізація, розвиток інтелектуальної свободи.
14. Професійна підготовка освітніх кадрів як предмет педагогічної аксіології.

15. Структурні підсистеми ціннісних орієнтацій майбутнього педагога.
16. Педагогічні технології розвитку аксіосфери майбутнього вихователя, вчителя.
17. Особистісний вимір педагогічної аксіології
18. Духовні цінності у педагогічній концепції В.О.Сухомлинського
19. Аксіологічні аспекти мотивації студента до навчання.
20. Аксіологічні орієнтири педагогічної концепції К.Д.Ушинського.
21. Система освітньо-виховних цінностей у педагогічній спадщині І.Огієнка.
22. Цінності – інваріантні аспекти реформування сучасної педагогічної освіти.
23. Аксіологічні проблеми сучасної філософсько-педагогічній рефлексії.
24. Основні напрямки аксіологізації викладання навчальних дисциплін.
25. Характеристика механізмів трансляції цінностей в освітньому і виховному процесах.
26. Аксіологічний підхід – провідний методологічний принцип.
27. Цінності як провідне поняття аксіології. Типологія цінностей.
28. Аксіологічний підхід до вивчення педагогічних явищ.
29. Аксіологічний підхід як шлях до усвідомлення ціннісних аспектів громадянської освіти і виховання молоді.
30. Поняття про педагогічні цінності. Класифікація педагогічних цінностей.
31. Актуальність аксіологічної проблематики в сучасній парадигмі української освіти : урахування принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.
32. Загальна характеристика аксіологічного підходу.
33. Наукові передумови змін в аксіологічному підході.
34. Методологічне значення змін в науковій парадигмі для освітніх процесів.
35. Педагогічні цінності сучасного українського суспільства.
36. Предмет і метод аксіології знання.
37. Раціональні, чуттєві та вольові параметри знання.
38. Ціннісні характеристики знання в системі ціннісних координат інтелектуальної діяльності.
39. Аксіологічні тенденції в сучасній методології наукового пізнання.
40. Система ціннісних орієнтацій у сфері формування підростаючого покоління. Аналіз Базового компоненту дошкільної освіти, Концепції Нова українська школа, нормативних документів у галузі освіти, зокрема МОН України.
41. Освіта і виховання – створення підґрунтя для ціннісно зорієнтованого розвитку науки.
42. Роль аксіологічної концепції знання в сучасній педагогічній науці.
43. Педагогічні основи становлення аксіологічної парадигми в освіті.

44. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх вихователів, вчителів як завдання педагогічної аксіології.
45. Професійна підготовка освітніх кадрів як предмет педагогічної аксіології.
46. Структурні підсистеми ціннісних орієнтацій педагога.
47. Педагогічні технології розвитку аксіосфери майбутнього вихователя, вчителя.
48. Ціннісні характеристики світоглядних уявлень, які формуються засобами наукового пізнання.
49. Роль універсальної системи ціннісних орієнтацій у становленні єдиної загальнонаукової картини світу.
50. Гносеологічна своєрідність мистецтва і естетична цінність істини.

8. Методи навчання

Пошуковий (дослідницький), частково-пошуковий (евристичний), проблемний, репродуктивний, інформаційно-рецептивний, метод проектної діяльності, навчально-педагогічні ігри, пояснення, бесіда, розповідь, дискусія, фасилітація, спостереження, обстеження, колективна творча робота, групова робота та ін.

9. Методи контролю

Усне опитування (індивідуальне та фронтальне), перевірка завдань самостійної роботи, перевірка письмових ректорських та модульних контрольні роботи, поточне та підсумкове тестування, аналіз та оцінювання творчих робіт, підсумковий контроль.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Підсумковий										Сума	
Змістовий модуль №1										тест (екзамен)	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Модульний контроль	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових	відмінно

		рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабокє їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання

0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільн о з обов'язкови м повторним вивченням дисципліни

12.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Київ: Либідь, 2003. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: навч.-метод. видання. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
2. Васянович Г. П. Концептуальні засади морально-духовної та естетико-психологічної підготовки фахівців у системі професійно-технічної освіти. Збірка наукових праць: [монографія]. Львів: Норма, 2006. С. 197-204.
3. Ващенко Г. Виховний ідеал. Полтава: Ред. газета «Полтавський вісник», 1994. 131 с.
4. Винничук Р. В., Кравченко Л. М. Аксиологічний підхід у вітчизняній педагогічній науці та практиці: історико-педагогічна ретроспектива. Витоки педагогічної майстерності: наук. журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2019. Вип. 23. С. 22-28. <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/13709>
5. Винничук Р. В. Аксиологічний та культурологічний підходи як аспекти методології сучасної підготовки фахівців у вищій школі. Young Scientist. №2.2 (54.2). February, 2018. С. 93-96. <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17072/1.pdf>
6. Винничук Р. В. Педагогічна аксіологія у контекстах гуманітарної професійної освіти. Витоки педагогічної майстерності: наук. журн. / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2019. Вип. 24. С. 33-39. <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/14234/1/VINNICHUK.pdf>
7. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич: Коло, 2003. С.414-443.
8. Вітвицька С. С. Аксиологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка*. Наук.-метод. журнал / Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Вінниця, 2015. Вип. 10. С. 63-67. <http://eprints.zu.edu.ua/24654/1/%90%201.pdf>
9. Дубасенюк О. А. Теоретичні і методичні основи виховної діяльності педагога: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04. Київ, 1996. 527 с.
10. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії: Навчальний посібник для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів. Київ: Українсько-Фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. 302 с.
11. Калюжна Т.Г. Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти: монографія / за наук. ред. О.В. Уваркіної. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. 128 с.

12. Карпенчук С.Г. Теорія та методика виховання: Навч.посіб. 2-ге вид., доп. і переробл. К.: Вища школа, 2005. С.107-319.
13. Коновалова К. І. Аксиологічний підхід до формування професійної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Вісник ЧНПУ. Серія: Педагогічні науки. Чернігів. 2017. Вип. 144. С. 49-52. [http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1379/1/% B0.pdf](http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1379/1/%B0.pdf)
14. Пелех Ю. В. Аксиопедагогіка: питання теоретико-методичного осмислення. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. пр. : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Рівне–Київ, 2015. Вип. 12(55), ч. 1. С. 113-119.
15. Підлісний М. М. Проблеми аксіології та шляхи їх вирішення : моногр. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 164 с.
16. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: «Академвидав», 2006. 456 с.
17. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Практикум: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, спеціальність «Дошкільне виховання». Київ: Видавничий Дім «Слово», 2007. 352 с.
18. Сухомлинський В.О. Педагогіка серця. Вибр.тв. в 5 т. Т.5. К., 1980. С.334-339.
19. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Вибр.твори в 5-и т. К.: Рад. школа, 1980. Т.1. С.55-208.
20. Цінності освіти і виховання. К., 1997. 224 с. За заг. ред. О.В.Сухомлинської.
21. Філософський енциклопедичний словник / [за ред. В. Шинкарука]. Київ: Абрис, 2002. 744 с.

Допоміжна

1. Базовий компонент дошкільної освіти. / авт. кол.: Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С. І., Піроженко Т. О., Половіна О. А., Рейпольська О.Д., Шевчук А. С. Наук. кер. Піроженко Т. О. Київ. 2021. 37 с. [https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20 Vazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Vazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf)
2. Державний стандарт початкової освіти: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 Урядовий кур'єр. 2018. № 38. 43 с.
3. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В. Б., 2020. 44 с.
4. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс] Режим доступу: [https:// drive.google.com/file/d/0BzKkv8gxSZUkMzZMbWtPYU9IWX M/view/27.10.2016](https://drive.google.com/file/d/0BzKkv8gxSZUkMzZMbWtPYU9IWXM/view/27.10.2016) р. 40 с.
5. Косенчук О. «Дитина в соціумі. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти». *Дошкільне виховання*. №4. 2021. С. 3-7. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna>

- /2021/Pidvyshchennya%20kvalifikatsiyi/15.04/Dv_2021-04-Kosenchuk.pdf
6. Красовська О. О. Професійна підготовка майбутніх вихователів ЗДО у галузі художньо-естетичного виховання засобами технологій контекстного навчання. *Вектор пошуку в сучасному освітньому просторі*. Збірник статей. Луцьк. 2019. С. 42-44.
 7. Мельничук Л.Б., Марчук О.О., Красовська О.О., Шкабаріна М.А. Педагогічний аналіз готовності майбутніх вихователів до морального виховання старших дошкільників. *Інноваційна педагогіка*, 2021. Вип. 32. Т. 1. Теорія і методика професійної освіти. С. 95-99.
 8. *Нерянова С., Швачова О.* Досягнення та перспективи розвитку дошкільної освіти. Робота з оновлення Базового компонента дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. №1. 2021. С. 3-6.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/02/22/Dosyahnennya%20ta%20perspektyvy%20rozvytku%20doshkilnoyi%20osvity.pdf>
 9. Програма «Українське дошкілля». / О. І. Білан. За заг. Ред. О. В. Низковської. Тернопіль: Мандрівець. 2017. 256 с. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
 10. Програма «Дитина». Оновлена. 2020. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років. Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білокаленко та ін. Наук. кер. В. О. Огневюк. Київ. 2016. 304 с. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
 11. Програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
 12. Програма «Я у світі». Програма розвитку дитини від народження до 6-ти років. /О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова та ін. Наук. кер. О. Л. Кононко. Київ. 2019. 488 с. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
 13. Положення «Про протидію плагіату в університеті» / Затверджено Вченою радою МEGУ ім. академіка Степана Дем'янчука Протокол № 4 від 24.11.2016 р. URL: <https://www.megu.edu.ua/sites/default/files/2021-07/Polozhennja-pro-protidiju-plagiatu.pdf>
 14. Семенов О.С. Формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі: монографія/ Нац.академія пед. наук України. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2017. 520 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Віртуальні бібліотеки, е-каталоги та довідники е-ресурсів. - http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_virtual_libraries/.
2. Державні бібліотеки України та інших країн. - http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_state_libraries/.
3. Електронні журнали:

Методична скарбничка вихователя:
https://shop.m CFR.ua/catalog/osvita/msv/?utm_source=pedrada.com.ua&utm_medium=refer&utm_campaign=about

Організаційно-розпорядча документація дошкільного навчального закладу.
URL : https://shop.m CFR.ua/catalog/osvita/organizatsiyno-rozporiyadcha-dokumentatsiya-dnz/#desc?utm_medium=refer&utm_source=pedrada.com.ua/&utm_campaign=about

4. Матеріали міністерства освіти і науки України (<https://mon.gov.ua/ua>)

5. Освітні ресурси:

Освітній портал "Освіта.UA". <http://osvita.ua/>

Педрода. Портал освітян України. <https://www.pedrada.com.ua/>

Освітній портал " Педагогічна преса". <https://pedpresa.ua/>

Портал громадських експертів "Освітня політика". <http://education-ua.org/ua/>

Гіпермаркет знань. <http://school.xvatit.com/>

Класна Оцінка - безкоштовна інформаційна система для шкіл, дитячих садків та інших організацій <https://klasnaocinka.com.ua/>

«Освітній портал» - все про освіту України. <http://www.osvita.org.ua/>

Українська педагогіка – сайт про новини в освіті в Україні та за кордоном.
<http://ukped.com/>

Портал сучасних педагогічних ресурсів. <https://znannya.info/>